

D'an 12 a viz Gouere

- Er I^{añ} kantved, merzherenti **sant Jason**, meneget gant sant Paol en e lizher d'ar Romaned (kv. 16,21). E levr Oberoù an Ebestel (kv. 17,5-9) e lenner e kavas an Abostol hag e geneil Silas bod en e di e Tesalonikê.

Hervez an hengoun e vije bet eskob Tarsiz e Silisia hag en dije avielet Kiprenez lec'h ma vefe aet d'an anaon. Hevelebet eo bet ouzh Mnason, keneil feal sant Paol (kv. Ob 21,6), a voe eskob Tamase e Kiprenez, e vro c'henidik.

- Er bloaz a c'hras 700, e Bro-Saoz, ganedigezh en neñvoù **santez Mildred eus Thanet**, abadez. Merc'h Merewald roue an Angled, ha santez Ermenburg, dezhi div c'hoar ar santezed Milgid ha Milburg. Desavet e voe e manati Chelles e Bro-C'hall e wiskas ar sae veneadat e Kêrgent eus daouarn sant Teodor hag e teuas da vezañ abadez Thanet lec'h ma skedas he santelezh.

- E 1073, e manati Passignano e Toskana, distro da Zoue ene **sant Yann Gualberzh**, abad. Goude bezañ pardonet da vuntrere vreur, dre garantez evit ar C'hrist, an ofisour firenzat-mañ a wiskas ar sae veneadat. Mennet da ren ur vuhez strishoc'h a baourentez e savas diwezhatoc'h ur gumuniezh e Vallombrosa, e Bro-dToskana, a voe penn-kentañ ur skourr nevez d'an urzh beneadat.

- **Sant Louis Martin**, marvet e 1894, ha **santez Zélie**, e bried, marvet e 1877, tad ha mamm santez Tereza a Lesawez hag o feder merc'h a yeas holl da leanezed.

- E Breizh, er VI^{vet} kantved, **sant Balae**, manac'h e Landevenneg, diskibl sant Gwennole, penitiour war venez Pennflour e-kichen Kastellin. Kv *Ploubalay* ; *Lanvalay*...

- E Breizh, er VI^{vet} kantved, **sant Kare**, penitiour e Lanvaeleg enezennad eus Dol e Bro-Dreger, keneil ar sent Kiriav ha Kemev, gwarezour al loened hag ar vugale. E Lanvaeleg lec'h ma vevas en e ziskouezas ar Werc'hez da Yann Bizien er XVII^{vet} kantved. Savet e voe ur chapel gouestlet da Itron-Varia Druéz o voe ur greizenn pirc'hirinañ darempredet meurbet.

- En Iwerzhon, **sant Ultan**, manac'h e bro Uladh.

- En Iwerzhon, e 1681, merzherenti **sant Olier Ploingcéd (Plunkett)**, arc'heskob Ard Macha ha primad Iwerzhon.. Tamallet e gaou da uheldrubarderezh e grez Cromwell hag ar roue Charlez II e voe krouget dirak an engroez. E gomzoù diwezhañ a voe evit touiñ e oa didamall a vezañ treitouret ar roue, pardoniñ d'e enebourion ha tiskleriañ e varve start er feiz katolik.

D'an 13 a viz Gouere

- War-dro ar bloaz a c'hras 50, e Makedonia, merzherenti **sant Silas**, eskob. Edo e strollad an Diskibled e Jeruzalem pa voe dibabet gant an Ebestel evit mont gant Paol ha Barnabaz da Antiokeia.

Gant sant Paol ez eas ivez da c'hGalatia, da Siria, da Silisia, da vMakedonia. E Filipez e voent gwialennet, taolet d'an toullbac'h ha dieubet dre vuzhud. Diwar-se e c'houlennas o gwardour bezañ badezet war un dro gant e diegezh. Hervez an hengoun e voe Silas eskob e Korintoz.

- E 195, en Aleksandria, da vare heskinadeg Septimius-Severus, merzherenti **sant Serapion** a voe dêvet ez bev.

- Er V^{vet} kantved, ganedigezh en neñvoù **santez Sarra**, penitiourez e gouelec'h an Egipt, anavezet evit bezañ trec'het an temptadurioù krisañ dre ar binijenn.

- War-dro 514, e Pikardia, merzherenti **sant Espian** hag e c'hoarezed **ar santezed Berc'hed ha Maoura** (Gl. *Brigide* ha *Maure*). Hervez an hengoun e oant eus un tiegezh brientinion a hanternoz enezenn Vreizh, lavaret e vez ivez eus Skandinavia, o vont da birc'hirinañ da Roma ha d'an Douar Santel evit seveniñ ul le. Lazhet e voent gant ailhoned e Baliniac (Balagny).

- E 1024, **sant Herri**, impalaer roman-germanek.

Ganet e 973, e voe kurunennet impalaer e Roma e 1014. Dimezet gant santez Kunegond e tivizas ganti, chom en diweirded. Bamet gant abati Cluny e pourvezas ilizoù, manatioù evel hini Gorze ha Sant-Maksim, hag e aesaas adreizhidigezh an Iliz. Marvet e Grona e voe sebeliet war e c'houlenn en iliz-veur Bamberg en doa diazezet e Frankonia Bayern.

- E 1298, distro da Zoue ene **ar gwenvidig Giacomo da Varazze** (Gl. Jacques de Voragine), dominigad, arc'heskob Genova.

Skrivañ a reas al *Legenda aurea* o tanevellañ burzhudoù Doue e buhez ar sent, ma kaver ennañ buhez an Teir Mari a voe brudet e Breizh gant an eskob Pêr Naoned.

- E Breizh, e 749, **sant Turiav**, abad hag eskob. Stummet da-gentañ e manati sant Gwalon e Lanvolon e Bro-Ouelo ha da c'houde gant sant Tiervael e Dol e voe dibabet da warlerc'hiad hemañ e penn an abati hag an eskobiezh e 733.

- E Breizh, en VIII^{vet} kantved, **sant Buzogan**, manac'h e-kichen Dol, kofezour sant Turiav.

- E Kembre, er V^{vet} kantved, **sant Dogvan**, merzher evit ar feiz war aodoù Pennvro. Hervez lod e vefe mab Brec'han.

- E Kembre, er VI^{vet} kantved, **sant Yuz pe Ustig**, penitiour, mab sant Gerent.

- En Iwerzhon, **sant Grellan**, manac'h e Tamlachta, keneil sant Koulmkell.

D'ar 14 a viz Gouere

- E 677, Bro-Wallonia, **sant Visant pe Madelgaer pe Maoger**, manac'h.

Goude bezañ desavet e vugale anezho sant Landri, sant Dentelin, santez Adeltrud ha santez Madelberzh, e tivizas gant e bried santez Waodru pe Gwaldrud ren ar vuhez vanac'h, eñ da gantañ e manati Hautmont ha da c'houde en abati Soignies en doa diazezet.

- E 775, e Deventer e Bro-Friz, **sant Marsellin** (Marculf pe Marchelm), beleg manac'h. Genidik eus Bro-Saoz e voe, adalek e vugaleaj, diskibl da sant Willibrord hag ez eas gantañ da aviolañ ar pobloù german.

- E 1614, e Roma, **sant Kamilh Lellis**, beleg, diazeour al leaned hospitalourion anvet ar Gamilhaned, paeron ar glañvourion.

Ganet e rannvro Abruzzo e rouantelezh Napoli, e oa soudard hag sac'hluet gant e zoug bras d'ar c'hoarioù. Kavout a reas e c'halvidigezh pa yeas da skoazellañ da intent ouzh ar glañvourion en ospital an Dibareidi e Roma lec'h ma oa bet kaset abalamour d'un angreizh d'e c'har.

- E Breizh, er V^{vet} kantved, **santez Trefina pe Trifina**, merzherez.

Merc'h Gwereg I^{añ} a Vro-Ereg e voe dimezet gant Konveur (*Konomor*). Muntret gantañ e voe dasorc'het gant sant Gweltaz. Genel a reas ur mab anvet Gweltaz Trec'h-Meur (sant Tremeur) hag e echuas he buhez en ur gouent.

- E 687, e Bro-Hannonia (an *Hainaut*), **sant Visant Soignies ganet Madelgair Famars**, abad, iwerzhonat a orin.

D'ar 15 a viz Gouere

- E 417, **sant Bishoy**, abad en Egipt.

Ganet e rannvro Menoufeya en Egipt e teuas da vezañ mignon sant Yann Colobos hag ez ejont o-daou da vezañ diskibled sant Pambo. Goude marv hemañ, ez eas Bishoy da benitiour hag e voe mestr speredel meur a vanac'h a zeue d'e gaout, brudet ma oa evit e garantez, e vadelezh, e eeunded hag e vuhez a binijenn. Gweladennet e voe gant sant Efrem ar Siriad. E gorf a vez miret dibistik e manati Sant-Bishoy Wadi-El-Natroun.

- E 1015, **sant Vladimir**, dug-meur Kiev.

Hag eñ mab-bihan da santez Olga, mab yaouer Sviatoslav, e voe desavet er paganiezh daoust ma oa bet gonezet e vamm d'ar gristeniezh. Goude muntr e vreur e pignas war ar gador-veur e 980. E 988 e tegemeras ar vadeziant a-gevret gant e bobl e dour an Dniepr. Dimeziñ a reas gant ur briñsez bizantat hag e labouras da aozañ ur Stad gristen a voe a levezon vat e-kerzh meur a rummad.

- E 1242 e Polonia, **ar gwenvidig Ceslas**, beleg eus Urzh ar Brezegenerion.

Eus un tiegezh uhelidi eus Silesia e voe degemeret en Urzh gant sant Dominig ha kaset gant sant Hyacinthus da brezeg e Silesia hag e Polonia. Bez' e voe ambrouger speredel an dugez santez Hedwija eus Silesia.

- E 1274, e Lyon, **sant Bonaventur a vBagnorea**, eskob ha doazhour eus an Iliz. Brudet evit e gelennadurezh, e santelezh, e oberennoù heverk e gwazerezh an Iliz a dalvezas dezhañ bezañ lezanvet an *doazhour serafek*.

Ganet e-kichen Viterbo ez eas e urzh ar Vreudeur Vinored hag e kelennas e skol-veur Pariz. Diuzet da vezañ gwaziad hollek an urzh a oa o kreskiñ e teuas a-benn da zoujañ ouzh spered sant Frañsez war un dro gant reiñ ar frammoù ret. Deuet da vezañ kardinal-eskob Albano e varvas e-pad senez Lyon.

- E 1851, **ar wenvidigez Anna-Vari Javouhay**, diazevourez.

Ganet en eskobiezh Dijon e tiazegas gant teir c'hoar un oberenn ouestlet d'ar c'helenn. E 1812 en em stalias ar gumuniezh tost da rivinoù abati Cluny hag e kemerjont an anv a Gengregadur Sant Jozef Cluny a ziorreas en un doare burzhudus p'edo bev c'hoazh an diazevourez.

- E Breizh, er IV^{re} kantved, **santez Eved**, Patromez martoloded bae Gwaien ez eo.

Lavaret e vez e oa eus keneilezed santez Ursula bet merzheriet a-gevret ganti e 383. Er Vro-Vigoudenn avat e kreder e teuas gant he breur sant Deved eus Iwerzhon hag e vevas en Eskevien lec'h ma varvas Eved.

- E Breizh, **sant Riwal**, beleg.

- En hanternoz enezenn Vreizh (Bro-Skos), er VII^{vet} kantved, **sant Donald**, abad Ogilvy.

A-raok mervel, e wreg a erbedas outañ pleidiñ gant o nav merc'h. Divizout a rejont holl bezañ leanezed hag o zad a reas eus o zi o c'houent a voe renet gantañ.

D'ar 16 a viz Gouere

- Gouel **Itron-Varia Menez Karmez**. Ar Skritur Sakr a ro meuleudi da gened ar C'harmez lec'h ma tifennas ar profed Elia feiz glan Israel en Doue bev. Da vare ar c'hroaziadegoù e tibabas un nebeut penitiourion ren ur vuhez a arvesterezh war ar menez santel damdost eus Nazared lec'h ma vevas ar Werc'hez Vari "*o virout pep tra en he c'halon*". Goulenn a rejont ur reolenn digant eskob Jeruzalem ha setu ma voe penn-kentañ Urzh ar C'harmez en em ledas buan en Europa ar C'hornôg betek e Breizh.

- En IIIe kantved, merzherenti **sant Domnin a Avrille**, bugel merzher, genidik eus Nikomedia hag e gumpagnuned **Aventin, Marin ha Justin**, merzheriet war urzh Rictiovarus profed Galian da vare Diocletianus. Emañ relegoù sant Domnin en iliz-veur Lo Puèi (hiziv Le Puy-en Velay) lec'h ma vez kehelet.

- E 556 pe 558, **sant Eler pe Eleri**, penitiour ha merzher.

Ganet e Tongeren eus tud a orin eus enez Vreizh e voe skoliet e manati Nanteuil dindan sant Marcouf. Da c'houde ez eas da benitiour e bae Sant-Albin e Jerzenez. Edo abaoe trizek bloaz en e beniti pa voe tapet ha merzheriet en ur mougev gant ar Saozon.

- E 851, e Kordova, **sant Sisenand**, diagon ha merzher dic'houzouget gant ar vMaored en abeg d'e feiz.

- E 866, **ar wenvidigez Irmengard**, abadez Chiemsee e Bro-vBavaria.

Hag hi merc'h Loeiz II Germania e tilezas splanderioù al lez evit mont da vanac'hez hag e voe abadez ur gumuniezh niverus.

- E 1846, e Sant-Salver-ar-Beskont en Normandia, **santez Mari-Madalen Postel**, diazevourez.

Da vare an Dispac'h Gall en em ouestlas d'ar re glañv ha d'ar c'hatekizerezh ha goude e tiazegas er vrasañ paourentez Kongregadur Merc'hed an Drugarez evit desevel ar plac'hed tavantek.

- E Breizh, e 635, **sant Tenenan** (Tinidor pe Tenan), eskob e Leon, Iwerzhonad, diskibl sant Karanteg, keneil sant Houarzhon.

Deuet da Vreizh en dije dilestret e "Gwarez Laouen" er Forest-Landerne a-raok mont da benitiour e Lezkelen e Plabenneg. Eno e stourmas ouzh argadegoù an Daniz kement ha ma vez roet dezhañ an anv a "Salver ar vroad" gant Dibareg eskobiezh Leon. Goude marv sant Goulven eo deuet an dud d'e c'houlenn da gemer e lec'h war sez eskobiezh Leon.

- E Breizh c'hoazh, **sant Similian**, abad Taorieg.

- En Iwerzhon, er V^{vet} kantved, **santez Skodin** – Scoithín en Iwerzhonég - maouez santel a savas un iliz e Clúain Mór.

D'ar 17 a viz Gouere

- War-dro 411, e Roma, sant **Aleksis**, klasker bara.

Ganet e Roma eus ar senedour Euphemitianus dimezet gant an uheladez Aglaïs, e voe kefriset enep dezhañ hag e tec'has da Siria ha da Edesa. Eno e vevas a-hed 17 bloaz diwar an aluzenn hag e skedas e santelezh. Dre ma teue da vezañ brudet e kemeras en-dro ar mor hag e voe kaset e vag gant an avel betek Roma lec'h ma vevas, e-doug 17 bloaz c'hoazh, evel ur c'hasker bara a gave repu

dindan dirri palez e diegezh. N'eo nemet da zeiz e varv e voe anavezet. Sebeliet en Aventino e voe brudet-kenañ kement ma voe disklêriet gouel sant Alessio, deiz berzh e Roma er XVII^{vet} kantved.

- War-dro 398 e Mediolanum (hiziv Milano), **santez Marsellina**, gwerc'hez, c'hoar sant Ambroaz. Degemer a reas gouel ar gwerc'hez diwar zorn ar pab Liber e brientiliz Sant-Pêr da zeiz Epifaniezh ar bloaz 353 hag ez eas da Vilano da-heul he breur a skrivas eviti e skrid-kenteliañ *De virginibus*.

- War-dro 660, **santez Eorcengota**, merc'h santez Sexburga hag hi merc'h Anna roue Angled ar Reter, c'hoar santez Ermenilda, abadez Enly, e voe hi manac'hez e Faremoutiers e Bro-C'Hall.

- E 855, **sant Leon IV**, pab, gwarezour ar Gêr hag adsavour primad Pêr. Profañ a reas da sant Konvoion relegoù ar pab sant Marsellin hag e roas ar gurunenn da Noveno roue ar Vretoned. Da gentañ manac'h e Sant-Varzhin Roma e voe diuzet da bab e 847. Evit talañ ouzh aloubadegoù ar Sarazined e savas mogerioù tro-dro d'ar gêr ha d'ar Vatikan a anver c'hoazh Mur Leon. Dont a reas a-benn da virout frankiz a-walc'h e-keñver galloud an impalaered hag e c'halvas d'ar sentidigezh eskibion evel Hincmar eus Reims hag uheldad Kêrgustentin.

- E 1399, distro da Zoue **santez Hedvija**, e Krakovia, rouanez. Ganet en Hungaria e teuas da vezañ rouanez Polonia hag e timezas gant Jagellon, dug meur Lituania. Hemañ a voe badezet dindan an anv a Ladislas hag e hadjont o-daou ar feiz katolik er vro.

- E 1794, **ar wenvidigez Mamm Thérèse de Saint-Augustin hag he c'heneilezed, 16 karmezadez Compiègne**, barnet d'ar marv en abeg d'o fealded ouzh an Iliz ha dic'houzouget.

- E Kembre, er V^{vet} kantved, **sant Kenlo**, feizvonnour.

- Er VII^{vet} kantved, **sant Fredegan** (Gl. Frégaud), manac'h iwerzhonat, keneil sant Follan a savas ur manati e Deurn e-kichen Anvers er Brabant.

- War-dro 812, **sant Kenelm** - Cynehelm e Saozneg -, priñs Mersia e Bro-Saoz ha merzher. Lazhet e voe en un doare ganas hag e c'hoarvezas burzhudoù war e vez en abati Winchcombe er Gloucester.

- E 1012, **sant Kolman**, manac'h iwerzhonat, merzher en Aostria.

D'an 18 a viz Gouere

- War-dro ar bloaz a c'hras 375, distro da Zoue ene **sant Pambon**, penitiour e gouelec'h Nitria e kornôg delta an Nil e voe diskibl sant Anton.

- E 640, e Habend er Vôge (Vosges), **sant Arnould**, eskob Metz. Hag eñ uheliad e rouantelezh Aostrazia, e voe kuzulier ar rouaned Theodeberzh ha Klotar II a Vro-C'hall. Pa voe anvet eskob Metz ez eas e wreg Skariberg pe Doda d'ar vuhez leanel. Karget e voe ivez da gelenn ar priñs yaouank Dagoberzh. Goude marv Klotar e tilezas e eskobiezh evit mont da vanac'h en abati e vignon sant Romarig, hiziv Remiremont, a heulie reolenn sant Koulman. Echuiñ a reas e vuhez evel penitiour e-kichen an abati oc'h intent ouzh tud lovr a zegemere. E vab Angesil zo hendad Karloman.

- E 838, merzherenti **sant Frederig**, eskob Utrecht.

Anvet gant Loeiz Kuñv, mab Karloman, en em ouestlas da avielañ ar Frisoned. Lazhet e vije bet war urzh an impalaerez dre ma rebeche outi he buhez diroll.

- **Itron Varia an Dieubidigezh**, gouel diazezet Kongregadur Santel al lidoù e 1874.

Dont a ra an anvadur-se eus ar Werc'hez Du miret e Pariz abaoe an XI^{vet} kantved en iliz Saint-Etienne-des-Grès ha kehelet hiviziken e kouent leanezed Sant-Tomaz-Villanova.

- E Pariz, d'an 18 a viz Gouere 1830, derc'hent gouel sant Visant a Baol gwezhall, **emziskouezadenn ar Werc'hez Vari** da gKatell Labourée leanez.

- E Breizh, er VI^{vet} kantved, **sant Goneri pe Koneri**, penitiour-beleg, mab santez Libouban.

Ganet Breizh-Veur e voe penitiour e koadeg Brangili e-kichen Roc'han, e parrez Sant-Goneri e Bro-Gwened a-vremañ. Mervel a reas e Plougoukant e Bro-Dreger lec'h ma vez kehelet kenañ.

- E Breizh, er VI^{vet} kantved, **sant Tiviziv**, eskob e Leon.

- E hanternoz enez Vreizh (Bro-Skos), e 580, **santez Tenev**, mamm sant Kendiern.

- War-dro 383, merzherenti **santez Odilia**, diskiblez santez Ursula.

